

ДСНС УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (М. ВІННИЦЯ)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник училища

полковник служби

цивільного захисту

Микола ГОВОРУЩАК

07 2022 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

з НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЖЕЖНА ПРОФІЛАКТИКА

підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та освітнього рівня вищої освіти, окрім спеціальності «Пожежна безпека», (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека

Вінниця-2022

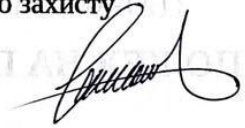
Пожежна профілактика. Освітня програма підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та освітнього рівня вищої освіти, окрім спеціальності «Пожежна безпека», (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека.

Вінниця: ВПУ ЛДУБЖД (м. Вінниця), 2022.

Освітню програму складено на основі стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», затвердженого наказом МОН України від 06.04.2022 № 308, та освітньо-професійної програми «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 261 Пожежна безпека, затвердженої наказом училища від 04.07.2022 № 67-ОП.

Укладач:

старший викладач-майстер виробничого навчання
навчального відділення цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності,
спеціаліст другої категорії

Олександр АНДРОЩУК

РЕКОМЕНДОВАНО

до розгляду на засіданні
навчальним відділенням цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності

Протокол № 1 від « 04 » липень 2022 року

Начальник відділення – майстер виробничого навчання
навчального відділення цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності
підполковник служби
цивільного захисту

Руслан ТКАЧЕНКО

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради училища

Протокол № 1 від « 06 » липень 2022 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Забезпечення пожежної безпеки є невід'ємною частиною державної діяльності щодо охорони життя та здоров'я людей, національного багатства і навколишнього природного середовища.

Основною формою роботи із забезпечення пожежної безпеки є пожежно-профілактична робота, яка організується відповідно до чинного законодавства в Україні. Профілактика (від грецького «prophylaktikos») – запобігаю, попереджую. Пожежна профілактика - це комплекс організаційних заходів і технічних засобів, направлених на забезпечення безпеки людей, на запобігання пожежі, обмеження і розповсюдження, а також створення умов для успішного гасіння пожежі.

Мета вивчення дисципліни.

Надання здобувачам освіти теоретичних знань з основ технологічних процесів різного роду виробництв, оцінки їх пожежної небезпеки, набуття навичок проведення аналізу пожежної небезпеки об'єктів, методики проведення планових і позапланових перевірок протипожежного стану та розробки основних протипожежних заходів із забезпечення пожежної безпеки об'єктів.

Зв'язок з іншими дисциплінами.

Дана дисципліна тісно пов'язана із навчальним матеріалом таких дисциплін як «Пожежна автоматика та запобігання аварій в електроустановках», «Пожежна тактика», «Державний нагляд у сфері пожежної та техногенної безпеки».

Завдання вивчення дисципліни:

- набуття здобувачами освіти знань, умінь і здатностей (компентностей) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з питань забезпечення пожежної безпеки об'єктів різного призначення;
- орієнтування щодо необхідності забезпечення заходів протипожежного захисту об'єктів різних форм власності;
- вирішення та визначення небезпеки різних галузей господарської діяльності;
- засвоєння порядку оформлення документації за результатами перевірок.

Вивчення дисципліни «Пожежна профілактика» передбачає проведення лекцій, практичних та семінарських занять, а також самостійної роботи здобувачів освіти. Ключовою ланкою вивчення навчальної дисципліни є лекції, на яких вивчаються найбільш важливі та важкі для засвоєння питання, або недостатньо висвітленні в навчальній літературі питання програми. Практичні та семінарські заняття проводяться з метою більш глибокого вивчення і закріплення теоретичних знань здобувачами освіти, а також здобуття необхідних практичних навичок щодо розробки необхідних протипожежних заходів із захисту об'єктів та технологічного обладнання. Під час проведення практичних занять на об'єктах основну увагу необхідно приділяти самостійній роботі здобувачів освіти з виявлення порушень правил пожежної безпеки,

розробці ефективних і доцільних протипожежних заходів по їх усуненню, а також підготовці відповідної документації.

Практичні заняття за темами № 2.2, 3.3 та 3.5 проводяться двома викладачами з урахуванням необхідності поділу навчальної групи на дві підгрупи для якісного проведення заняття.

Очікувані результати.

В результаті вивчення дисципліни «Пожежна профілактика» здобувачі освіти повинні бути здатними до вирішення професійних завдань пов'язаних з запобіганням виникнення пожеж, забезпечення безпеки людей під час виникнення пожежі, а також створенням умов для успішного гасіння пожеж та володіти наступними компетентностями:

Інтегральна компетентність:

- здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання у галузі цивільного захисту та пожежної безпеки під час ліквідування надзвичайних ситуацій, аварій, їх наслідків і гасіння пожеж або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів сучасних природничих, математичних та технічних наук на основі системного підходу та може характеризуватися певною невизначеністю умов в процесі професійної діяльності; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності:

- здатність застосовувати вимоги законодавства України у сфері пожежної безпеки та цивільного захисту населення і територій у своїй професійній діяльності;

- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, ведення службової документації;

- здатність здійснювати нагляд (контроль) за виконанням вимог пожежної безпеки, обґрунтування заходів, спрямованих на усунення порушень.

Програмні результати навчання:

- дотримуватися вимог законодавства, державних та міжнародних стандартів в професійній діяльності;

- здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері пожежної безпеки та цивільного захисту населення і територій;

- виконувати перевірку протипожежного стану об'єкту та контролювати усунення порушень правил пожежної безпеки;

- застосовувати запобіжні адміністративні та інші заходи з метою забезпечення дотримання протипожежного режиму на об'єктах.

Форми та засоби діагностики результатів навчання.

Контроль з дисципліни здійснюється за 12-бальною шкалою оцінювання.

Форми контролю.

Поточний контроль:

усне та письмове опитування (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване);

контроль за виконанням практичних завдань;

тестування;

контроль за ефективністю самостійної роботи (написання та захист рефератів, доповідей, підготовка творчо-аналітичних завдань тощо);

контрольна робота;

Тематичний контроль: оцінювання навчальних досягнень по завершенню вивчення теми.

Проміжний контроль: екзамен.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ розділів, тем	Назва розділу, теми, заняття	Всього годин	Кількість аудиторних годин					Самостійна робота
			всього	лекції	практичні заняття	семінарські заняття	контрольна робота	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
1	Основи пожежної профілактики	30	18	12	4	-	2	12
1.1	Пожежна профілактика та її завдання	4	2	2	-	-	-	2
1.2	Будівельні матеріали та їх поведінка в умовах пожежі. Вогнестійкість будівель та споруд	8	4	2	2	-	-	4
1.3	Категорювання приміщень, будівель та зовнішніх установок за вибухопожежною і пожежною небезпекою	6	4	2	2	-	-	2
1.4	Забезпечення безпечної евакуації людей під час виникнення пожеж	4	2	2	-	-	-	2
1.5	Опалення і вентиляція будівель та споруд	6	4	4	-	-	-	2
	<i>Контрольна робота</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>-</i>
	Всього годин за другий семестр/кредитів ЄКТС	30 / 1,0	18	12	4	-	2	12
2	Забезпечення пожежної безпеки громадських та житлових будинків	13	10	6	4	-	-	3
2.1	Вимоги протипожежних норм до житлових будинків і гуртожитків	3	2	2	-	-	-	1
2.2	Пожежна безпека та вимоги протипожежних норм до громадських будівель	10	8	4	4	-	-	2
3	Пожежна профілактика в промисловості та агропромисловому комплексі	32	22	14	6	2	-	10
3.1	Основи аналізу вибухопожежної небезпеки технологічних процесів та апаратів	3	2	2	-	-	-	1
3.2	Пожежна безпека основних хімічних процесів та апаратів	4	2	2	-	-	-	2
3.3	Пожежна безпека об'єктів зберігання нафти та нафтопродуктів	6	4	2	2	-	-	2
3.4	Пожежна безпека підприємств деревообробної промисловості	3	2	2	-	-	-	1

3.5	Пожежна безпека автотранспортних підприємств	8	6	2	4	-	-	2
3.6	Пожежна безпека будівель та споруд сільськогосподарського призначення	3	2	2	-	-	-	1
3.7	Пожежна безпека під час збирання та зберігання зернових культур	5	4	2	-	2	-	1
	Всього годин за третій семестр / кредитів ЄКТС	45/1,5	32	20	10	2	-	13
	Всього годин / кредитів ЄКТС	75/2,5	50	32	14	2	2	25

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Основи пожежної профілактики

Тема 1.1. Пожежна профілактика та її завдання

Аналіз стану з пожежами та наслідками від них в Україні. Пожежна профілактика та її завдання на сучасному етапі: попередження виникнення пожеж; створення умов для безпечної евакуації людей, тварин і матеріальних цінностей; проведення заходів, що стримують розповсюдження пожеж, створення умов для успішного гасіння пожеж.

Пожежна безпека та пожежна небезпека об'єкту. Умови виникнення пожежі. Трикутник пожежі: горюче середовище, джерело запалення та шляхи розповсюдження пожежі. Основні напрямки забезпечення пожежної безпеки об'єктів: система запобігання пожежі, система протипожежного захисту та організаційно-технічні заходи.

Основні нормативні документи, які регламентують пожежну безпеку об'єктів, їх класифікація.

Рекомендована література 1, 12, 13, 21, 24, 30, 33.

Тема 1.2. Будівельні матеріали та їх поведінка в умовах пожежі. Вогнестійкість будівель та споруд

Класифікація будівельних матеріалів за показниками пожежної небезпеки: горючістю, займистістю, поширенням полум'я поверхнею, димоутворювальною здатністю та токсичністю продуктів горіння. Властивості будівельних матеріалів. Поведінка будівельних матеріалів в умовах пожежі. Способи підвищення пожежної безпеки будівельних матеріалів. Сучасні засоби та методи захисту будівельних конструкцій. Класифікація основних конструктивних елементів будівель і споруд. Класифікація будівель за призначенням, ступенем вогнестійкості та висотою.

Вогнестійкість будівельних конструкцій: межі вогнестійкості, граничні стани для конструкцій з вогнестійкості, межі поширення вогню. Конструктивні характеристики будинків залежно від їхнього ступеня вогнестійкості. Необхідні та фактичні ступені вогнестійкості будівель, методика їх визначення.

Практична робота 1.

Визначення необхідного та фактичного ступеня вогнестійкості будівель.

Рекомендована література 13, 21, 33, 34, 35, 36.

Тема 1.3. Категорювання приміщень, будівель та зовнішніх установок за вибухопожежною і пожежною небезпекою

Необхідність категорювання приміщень, будівель та зовнішніх установок за вибухопожежною і пожежною небезпекою. Приміщення будівлі та зовнішні установки, які підлягають категорюванню.

Основні показники вибухопожежонебезпеки речовин і матеріалів що обертаються в технологічному процесі: температура спалаху, температура займання та самозаймання, верхня і нижня концентраційні межі поширення полум'я.

Категорування приміщень та зовнішніх технологічних установок за вибухопожежною і пожежною небезпекою. Порядок визначення категорії будівлі (протипожежного відсіку) за вибухопожежною і пожежною небезпекою в залежності від приміщень, які входять до їхнього складу.

Вимоги будівельних норм і правил до влаштування легкоскидних конструкцій.

Практична робота 2.

Визначення категорії будівлі (протипожежного відсіку) за вибухопожежною і пожежною небезпекою.

Рекомендована література 13, 14, 32, 33, 34.

Тема 1.4. Забезпечення безпечної евакуації людей під час виникнення пожеж

Основні рішення спрямовані на обмеження розповсюдження пожежі та забезпечення її гасіння. Галузь застосування протипожежних перешкод в будівлях різного призначення. Призначення та види протипожежних перешкод. Вимоги до влаштування протипожежних стін та перекриттів. Заповнення прорізів у протипожежних перешкодах. Місцеві протипожежні перешкоди.

Внутрішнє планування будівель і споруд. Пожежні відсіки та секції. Протипожежні зони. Протипожежні завіси та розриви.

Проблеми забезпечення безпеки людей в будівлях та спорудах у випадку виникнення пожежі. Небезпечні фактори пожежі, які впливають на людей: відкритий вогонь, іскри, вибухи, підвищена температура повітря, токсичні продукти горіння, пониження концентрації кисню в повітрі, руйнування будівельних конструкцій та установок.

Поняття про вільний рух та примусову евакуацію людей із будівель та споруд під час пожежі. Можливі перешкоди під час евакуації.

Визначення шляхів евакуації та евакуаційних виходів. Конструктивне виконання евакуаційних шляхів і виходів. Загальні вимоги правил пожежної безпеки до влаштування та утримання евакуаційних шляхів і виходів.

Системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей, їх характеристики, типи та вимоги до влаштування.

Рекомендована література 12, 21, 33, 35.

Тема 1.5. Опалення і вентиляція будівель та споруд

Призначення та класифікація систем опалення, їх пожежна небезпека. Місцеве опалення, його характеристика та умови влаштування. Класифікація печей. Вимоги будівельних норм і правил пожежної безпеки до влаштування та експлуатації пічного опалення. Вимоги правил пожежної безпеки до експлуатації побутових опалювальних приладів. Класифікація та особливості використання центральних систем опалення. Вимоги правил пожежної безпеки до влаштування і експлуатації центральних систем опалення та котельних установок.

Призначення, класифікація та пожежна небезпека систем вентиляції. Поняття про природну і штучну вентиляцію. Вимоги будівельних норм і правил

при влаштуванні та експлуатації вентиляційних систем виробничих, житлових і громадських будівель. Призначення, загальна характеристика та вимоги до влаштування систем протидимного захисту будівель.

Рекомендована література 12, 20, 33.

Розділ 2. Забезпечення пожежної безпеки громадських та житлових будинків

Тема 2.1. Вимоги протипожежних норм до житлових будинків і гуртожитків

Характеристика пожежної небезпеки житлових будинків і гуртожитків: наявність горючих будівельних конструкцій, велике горюче навантаження матеріалами, складне внутрішнє планування, наявність підвальних та господарських приміщень, різноманітних джерел запалення та шляхів розповсюдження пожежі. Особливості сучасних житлових будинків та гуртожитків: підвищена поверховість, обмежена кількість евакуаційних виходів, оздоблення приміщень пожежонебезпечними матеріалами, наявність вертикальних комунікацій. Причини виникнення пожеж у житловому секторі та заходи щодо їх попередження.

Основні вимоги протипожежних норм і правил до забудови житлових будинків і гуртожитків.

Вимоги правил пожежної безпеки під час експлуатації житлових будинків та гуртожитків: утримання території, приміщень, евакуаційних шляхів і виходів, електрообладнання, приладів опалення, нагрівальних та газових приладів, порядок зберігання та використання горючих рідин і матеріалів. Особливості експлуатації житлових будинків підвищеної поверховості.

Рекомендована література 12, 17, 20, 21, 24, 33, 35.

Тема 2.2. Пожежна небезпека та вимоги протипожежних норм до громадських будівель

Класифікація громадських будівель та їх пожежна небезпека.

Особливості пожежної небезпеки навчальних та дошкільних закладів. Вимоги правил пожежної безпеки під час експлуатації навчальних та дошкільних закладів: утримання території, приміщень, оснащення первинними засобами пожежогасіння, утримання евакуаційних шляхів та виходів, навчання з питань пожежної безпеки, забезпечення пожежної безпеки під час проведення лабораторних і практичних робіт із використанням пожежонебезпечних речовин та під час проведення масових заходів.

Особливості пожежної небезпеки лікувально-профілактичних та оздоровчих закладів. Вимоги правил пожежної безпеки до лікувально-профілактичних та оздоровчих закладів: розміщення і утримання приміщень різного призначення, порядок зберігання пожежонебезпечних лікарських засобів і матеріалів, забезпечення безпечної евакуації хворих під час виникнення пожежі.

Пожежна небезпека торговельних підприємств. Протипожежні вимоги під час експлуатації підприємств торгівлі: утримання приміщень і території, забезпечення безпеки людей під час виникнення пожежі, порядок зберігання горючих матеріалів, легкозаймистих і горючих рідин, забезпечення приміщень первинними засобами пожежогасіння та установками пожежної автоматики. Вимоги протипожежних норм до речових ринків.

Види глядацьких закладів: театри, клуби, кінотеатри, палаци культури. Основні комплекси приміщень глядацьких закладів: сценічний, глядацький, кінопроекційний, їх пожежна небезпека. Протипожежні вимоги під час експлуатації глядацьких закладів: утримання евакуаційних шляхів та виходів, забезпечення пожежної безпеки під час виготовлення та зберігання декорацій, порядок використання електрообладнання, нагрівальних приладів та піротехнічних виробів, забезпечення приміщень первинними засобами пожежогасіння, улаштування систем димовидалення, внутрішнього протипожежного водопостачання та установок пожежогасіння. Вимоги правил пожежної безпеки під час експлуатації кінопроекційного комплексу кінотеатрів та клубів.

Практична робота 3. Перевірка протипожежного стану глядацького закладу. Оформлення документів за результатами перевірки.

Рекомендована література 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 33, 35.

Розділ 3. Пожежна профілактика в промисловості та агропромисловому комплексі

Тема 3.1. Основи аналізу вибухопожежної небезпеки технологічних процесів та апаратів

Класифікація і характеристика основних технологічних процесів та апаратів.

Необхідність аналізу вибухопожежної небезпеки технологічних процесів та апаратів.

Фактори, які характеризують вибухопожежну небезпеку технологічних процесів: горюче середовище, джерела запалення, шляхи розповсюдження пожежі. Методика аналізу вибухопожежної та пожежної небезпеки технологічних процесів та апаратів.

Причини виникнення горючого середовища в середині технологічних апаратів. Періоди зупинки та пуску апаратів технологічного процесу.

Причини виникнення горючого середовища в середині виробничих приміщень. Вихід горючих речовин назовні при аваріях та пошкодженні технологічних апаратів.

Причини виникнення джерел запалення: відкрите полум'я, теплові прояви механічної енергії, теплові прояви хімічних реакцій, теплові прояви електричної енергії.

Шляхи розповсюдження пожежі. Особливості поширення пожежі на виробництві.

Основні напрямки у забезпеченні пожежної безпеки технологічних

процесів.

Рекомендована література 14, 26, 32, 34.

Тема 3.2. Пожежна безпека основних хімічних процесів та апаратів

Класифікація основних технологічних процесів та апаратів.

Класифікація основних хімічних процесів, їх пожежна небезпека. Хімічні реактори, їх пожежна небезпека та протипожежний захист. Забезпечення пожежної безпеки хімічних процесів.

Пожежна профілактика процесів ректифікації. Ректифікаційні колони та їх пожежна небезпека. Протипожежний захист ректифікаційних установок. Забезпечення пожежної безпеки процесів абсорбції та адсорбції.

Рекомендована література 12, 32, 34.

Тема 3.3. Пожежна безпека об'єктів зберігання нафти та нафтопродуктів

Класифікація складів нафти і нафтопродуктів, їх пожежна небезпека. Способи зберігання нафтопродуктів.

Вимоги протипожежних норм до складів нафти та нафтопродуктів: влаштування території, розміщення технологічного обладнання, резервуарів, зливально-наливних пристроїв, влаштування обвалування, протипожежного водопостачання, пожежної автоматики, дотримання протипожежного режиму. Вимоги протипожежних норм тарного зберіганні нафтопродуктів на відкритих майданчиках та в будівлях.

Класифікація автозаправних станцій. Вимоги правил пожежної безпеки під час експлуатації автозаправних станцій: розміщення автозаправних станцій, паливно-роздавальних колонок, резервуарів, влаштування протипожежного водопостачання, пожежної автоматики, забезпечення електростатичної безпеки, дотримання протипожежного режиму на території та в приміщеннях автозаправних станцій.

Практична робота 4.

Перевірка протипожежного стану автозаправної станції. Оформлення документів за результатами перевірки.

Рекомендована література 12, 21, 24, 28, 29, 32.

Тема 3.4. Пожежна безпека підприємств деревообробної промисловості

Технологічний процес деревообробного виробництва. Пожежна небезпека виробничих цехів деревообробних підприємств: наявність горючих речовин в технологічному процесі, наявність різноманітних джерел запалення та шляхів розповсюдження пожежі, можливість утворення вибухонебезпечного середовища.

Вимоги протипожежних норм до конструктивних елементів будівель та технологічного обладнання деревообробних підприємств.

Процеси фарбування та сушіння деревини, їх пожежна небезпека та протипожежний захист.

Склади лісоматеріалів. Особливості пожежної небезпеки складів

лісоматеріалів. Забезпечення пожежної безпеки складів лісоматеріалів. Планування, розміри штабелів, груп, відстань між ними. Протипожежний режим на складах.

Рекомендована література 12, 20, 21, 24, 25, 26, 33, 35.

Тема 3.5. Пожежна безпека автотранспортних підприємств

Класифікація автотранспортних підприємств, основні технологічні дільниці. Пожежна безпека автотранспортних підприємств.

Забезпечення пожежної безпеки автотранспортних підприємств: утримання території, розміщення будівель та споруд, їх конструктивні рішення, вимоги до влаштування опалення, вентиляції, електрообладнання, протипожежного водопостачання, установок пожежної автоматики. Вимоги протипожежних норм до місць зберігання транспортних засобів на підприємствах. Протипожежний режим на автотранспортних підприємствах.

Вимоги пожежної безпеки під час проведення вогневих робіт

Особливості влаштування підземних автогаражів. Протипожежні вимоги до забудови і експлуатації індивідуальних гаражів.

Практична робота 5.

Перевірка протипожежного стану автотранспортного підприємства. Оформлення документів за результатами перевірки.

Рекомендована література 12, 14, 20, 21, 24, 26, 28, 33, 35.

Тема 3.6. Пожежна безпека будівель та споруд сільськогосподарського призначення

Аналіз і причини пожеж на сільськогосподарських підприємствах. Характеристика пожежної безпеки сільськогосподарських підприємств: наявність горючого середовища, різноманітність джерел запалення, шляхи розповсюдження пожежі.

Забезпечення пожежної безпеки тваринницьких, птахівницьких та інших комплексів: розміщення будівель, утримання території, вимоги до конструктивних елементів будівель та споруд, забезпечення шляхів евакуації, улаштування групових легкоскидних прив'язів. Забезпечення пожежної безпеки під час зберігання та транспортування кормів. Вимоги пожежної безпеки під час монтажу та експлуатації теплогенераторів, парових і водонагрівальних котлів, електричних брудерів. Протипожежний режим на підприємствах сільськогосподарського призначення.

Пожежна безпека і протипожежний захист процесу отримання та зберігання вітамінного трав'яного борошна.

Рекомендована література 12, 20, 21, 24, 32.

Тема 3.7. Пожежна безпека під час збирання та зберігання зернових культур

Пожежна безпека під час збирання та зберігання зернових культур. Особливості пожежної безпеки зернозбиральних комбайнів.

Організаційні заходи, які проводяться з метою профілактики пожеж під час збирання та зберігання врожаю.

Протипожежні заходи в період збирання зернових: улаштування прокосів та проораних смуг, забезпечення місць збирання зернових протипожежним інвентарем та технікою, дотримання вимог пожежної безпеки під час ремонту, заправлення паливом зернозбиральних комбайнів та на майданчиках польових станів. Забезпечення пожежної безпеки під час скиртування соломи.

Види зерносклади та їх пожежна небезпека. Забезпечення пожежної безпеки під час зберігання зерна.

Рекомендована література 12, 15, 20, 21, 24, 32, 33, 35.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Кодекс Цивільного захисту України : станом на 1 липня 2013 року : відповідає офіц. текстові. – Вінниця : Діло, 2014. – 138 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : станом на 1 березня 2008 року : відповідає офіц. тестові. – Харків : Одіссей, 2008. – 295 с.
3. Кримінальний кодекс України : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131 : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.
4. Кримінально-процесуальний кодекс України : станом на 1 січня 2007 року : відповідає офіц. тестові. – Харків : Одіссей, 2007. – 263 с.
5. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>. – Назва з екрана.
6. Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності : Закон України від 23.03.2012 № 4448-VI : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4448-17>. – Назва з екрана.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України в зв'язку з прийняттям Кодексу цивільного захисту України : Закон України від 04.07.2013 № 406-VII : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/406-18>. – Назва з екрана.
8. Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної дружини : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2013 № 564 : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2013>. – Назва з екрана.
9. Порядок спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами : наказ МВС України від 24.07.2017 № 621: (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-17>. – Назва з екрана.
10. Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення : постанова Кабінету міністрів України від 23.11.2016. № 852 : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-2016>. – Назва з екрана.

11. Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів МНС України : наказ МВС України від 27.07.2016 № 725 : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1162-16>. – Назва з екрана.
12. Правила пожежної безпеки в Україні : наказ МВС України від 30.12.2014 № 1417 : відповідає офіц. тестові. – Київ : Основа, Індустрія, 2015. – 114 с.
13. ДСТУ 2272:2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. – Чинний від 01.07.2007. – Київ: Держспоживстандарт України, 2007. – 28 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=29684.
14. ДСТУ Б В.1.1-36:2016. Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою. – Чинний від 01.07.2017. – Київ: Мінрегіон України, 2016. – 34 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=65419.
15. ДБН В.2.2-8-98. Будинки і споруди. Підприємства, будівлі і споруди по зберіганню та переробці зерна. – Чинний від 01.07.1998. – Київ: Держбуд України, 1998. – 84 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=4800.
16. ДБН В.2.2-10-2001 Будівлі і споруди. Заклади охорони здоров'я. – Чинний від 01.04.2001. – Київ: Держбуд України, 2001. – 166 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=4799.
17. ДБН В.2.2-15:2019. Житлові будинки. Основні положення. – Чинний від 01.01.2019. – Київ: Держбуд України, 2019. – 45 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=59627.
18. ДБН В.2.2-16-2019 Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади. – Чинний від 01.11.2019. – Київ: Держбуд України, 2019. – 133 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-9>.
19. ДБН В.2.2-9-2018 Громадські будинки та споруди. Основні положення. – Чинний від 01.06.2019. – Київ: Держбуд України, 2019. – 84 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-405>.
20. ДБН В.2.5-67:2013 Опалення, вентиляція та кондиціонування. – Чинний від 01.01.2014. – Київ: Мінрегіон України, 2013. – 115 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=50154.
21. ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги. – Чинний від 01.06.2017. – Київ: Мінрегіон України, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=68456.
22. ДБН В.2.2-4:2018. Будинки і споруди. Заклади дошкільної освіти. – Чинний від 01.10.2018. – Київ: Мінрегіон України, 2018. [Електронний ресурс].

- Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77081.
23. ДБН В.2.2-3:2018. Будинки і споруди. Заклади освіти. – Чинний від 01.09.2018. – Київ: Мінрегіон України, 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77080.
24. ДБН Б.2.2-12:2018. Планування і забудова територій. – Чинний від 01.09.2018. – Київ: Мінрегіон України, 2018. [Електронний ресурс]. – http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=76667.
25. СНиП 2.11.06-91. Склады лесных материалов. Протипопожарные нормы проектирования. – Чинний від 01.01.1992. – Москва: ГУПО МВС СРСР, 1991. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=4287.
26. СНиП 2.09.02-85*. Производственные здания. – Чинний від 01.01.1987. – Москва: ЦНДПромбудов, 1991. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=48098.
27. ВБН В.2.2-58.1-94. Проектирования складів нафти і нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа. – Чинний від 01.04.1994. – Київ: Держкомнафтогаз, 1994. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=4920.
28. НАПБ В.01.054-2015/510. Правила пожежної безпеки для підприємств і організацій автомобільного транспорту України. – Чинний від 03.04.2015. – Київ: Міністерство інфраструктури України, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=61530.
29. Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів: наказ МВС України від 17.01.2019 № 22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-19#n12>.

Додаткова:

30. Назаров О.О. Наглядово-профілактична діяльність : довідник молодого фахівця служби цивільного захисту / О.О. Назаров, М.М. Кулешов. – Харків : АЦЗУ, 2006. – 392 с.
31. Міллер О.В. Організація пожежно-профілактичної роботи : навчальний підручник / О.В. Міллер, О.М. Парубок, А.І. Харчук. – Львів : ЛДУ БЖД, 2009. – 390 с.
32. Клубань В.С. Пожарная безопасность предприятий промышленности и агропромышленного комплекса : Учеб. для курсантов и слушателей пожарно-техн. уч-щ / В. С. Клубань, А. П. Петров, В. С. Рябиков. - М.: Стройиздат, 1987. - 476 с.

33. Кулешов М.М. Пожежна безпека будівель та споруд: навчальний посібник / [М.М.Кулешов, Ю.В.Уваров, О.Л. Олійник та ін.]. – Х.: АЦЗУ, 2004. - 271 с.
34. Михайлюк О.П., Олійник В.В., Мозговий Г.О. Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів: підручник / О.П.Михайлюк, В.В.Олійник, Г.О.Мозговий. – Х.: ХНАДУ, 2004. – 380 с.
35. Наглядово-профілактична діяльність. Довідник молодого фахівця служби цивільного захисту./ За загальною редакцією Назарова О.О., Кулешова М.М. – Х.АЦЗУ,2006. – 392 с.
36. Пособие по определению пределов огнестойкости конструкций, пределов распространения огня по конструкциям и групп возгораемости материалов (к СНиП II-2-80) / ЦНИИСК им. Кучеренко. – М.: Стройиздат, 1985. - 56 с.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dwg.ru/dnl/1729>.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Рівень навчальних досягнень	Бал	Критерій оцінювання навчальних досягнень
1	2	3
I. Початковий рівень	1	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнання основних вимог пожежної безпеки в будівництві та експлуатації технологічного обладнання, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, його відповіді завуальовані, виконує не більше 20 відсотків від загальної кількості тестів
	2	Здобувач освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення щодо вимог пожежної безпеки під час експлуатації будівель та споруд різного призначення, виявляє здатність елементарно викласти думку, може усно відтворити кілька вимог нормативних документів з питань протипожежного захисту без зв'язку між ними; спроможний вибрати вірний варіант відповіді на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; виконує 20 відсотків від загальної кількості тестів
	3	Здобувач освіти відтворює менше половини навчального матеріалу з питань протипожежного захисту об'єктів, будівель та споруд, може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини тем; за допомогою викладача виконує елементарні практичні завдання; має фрагментарні уявлення з питань оформлення документів за результатами перевірки протипожежного стану об'єкту; виконує 30 відсотків від загальної кількості тестів
II. Середній рівень	4	Здобувач освіти знає близько половини навчального матеріалу з питань протипожежного захисту об'єктів, будівель та споруд; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; слабо орієнтується в поняттях щодо аналізу пожежної небезпеки технологічного процесу, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45 відсотків від загальної кількості тестів
	5	Здобувач освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями охарактеризувати пожежну небезпеку та вимоги протипожежних норм до окремого об'єкту чи технологічного процесу, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади застосування нормативних актів з питань пожежної безпеки; здатен використовувати під час відповіді допоміжні наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні, виконує 55 відсотків від загальної кількості тестів; самостійно виконує практичні завдання, оформлює їх, не роблячи повних

1	2	3
		<p>висновків;</p> <p>Здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати пожежну небезпеку об'єкту та технологічного процесу і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу з питань пожежної безпеки під час експлуатації будівель та споруд різного призначення; відповідає за планом, висловлює власну думку з певних питань, вміє застосовувати знання під час практичних робіт та вирішенні проблемних ситуацій за зразком; користується додатковими джерелами інформації; виконує 65 відсотків від загальної кількості тестів</p>
<p>III. Достатній рівень</p>	<p>7</p>	<p>Здобувач освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основні вимоги нормативних документів з питань пожежної безпеки під час експлуатації будівель і споруд різного призначення та встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатен за допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує професійну термінологію; виконує 75 відсотків від загальної кількості тестів</p>
	<p>8</p>	<p>Знання курсанта, учня, слухача є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал з питань протипожежного захисту об'єктів, будівель та споруд у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати пожежну небезпеку окремого об'єкту чи технологічного процесу, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між фактами, робити висновки але при цьому висновкам бракує чіткості; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями; здатен на рецензію відповіді іншого здобувача освіти; здатен опрацювати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; виконує 80 відсотків від загальної кількості тестів</p>
	<p>9</p>	<p>Здобувач освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати пожежну небезпеку окремого об'єкту чи технологічного процесу і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить основні вимоги нормативних документів з питань пожежної безпеки під час експлуатації будівель і споруд різного призначення; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультацій з викладачем; самостійно і правильно виконує практичні завдання, роблячи чіткі висновки; виконує</p>

1	2	3
		85 відсотків від загальної кількості тестів
IV. Високий рівень	10	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями з питань протипожежного захисту об'єктів, будівель та споруд, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; виконує практичні роботи, правильно їх оформляє та робить логічні й послідовні висновки відповідно до мети роботи; здатен надати допомогу іншим у разі невмілого виконання практичного завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну; виконує 95 відсотків від загальної кількості тестів
	11	Здобувач освіти здатен до самостійного вивчення матеріалу та опрацювання нормативних актів з пожежної безпеки; встановлює і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки між вимогами правил пожежної безпеки; вміє застосувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності; самостійно знаходить інформацію (наукова література, мас-медіа, Інтернет, мультимедійні програми тощо); вільно оперує термінологією; може самостійно виконувати практичні завдання; вирішує проблемні завдання, що пов'язані із забезпеченням пожежної безпеки будівель та споруд; самостійно виконує 100 % загальної кількості тестів
	12	Здобувач освіти має системні, дієві знання в галузі забезпечення пожежної безпеки об'єктів, будівель та споруд, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, що пов'язані із розробкою протипожежних заходів під час перевірки протипожежного стану об'єкту, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, ретельно виконує практичні завдання; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування і нахили